

Nr 347

Dnr 292/93 265

KLAMPENBORGS NATURRESERVAT

Kommunstyrelsen beslöt 1993-06-01 att Klampenborg, fastigheten Hamn 1:13, Njurunda socken, Sundsvalls kommun, skall med stöd av 7 § naturvårdslagen avsättas som naturvårdsreservat. Till medel för täckande av vissa kostnader erfordras kommunfullmäktiges beslut.

Vid ärendets behandling i kommunfullmäktige 1993-06-21 görs inlägg av Roy Ottosson (mp).

Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag 1993-06-01 § 88

att anvisa kommunstyrelsen ett anslag på 255.000 kronor för istandsättningskostnaderna vid bildande av Klampenborgs naturreservat; samt

att anslaget skall täckas dels genom ett bidrag på 50.000 kronor från Hedbergiska fonden dels genom redan budgeterade medel till Strandprojektet, 100.000 kronor, och dels 105.000 kronor av medel till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov.

utdrag till
Planeringsenheten
Stadsbyggnadskontoret, mark- o exploateringsenheten
Ekonomienheten

93. 05. 18.

Planeringsutskottet

Bildande av Klampenborgs naturreservat

Bakgrund

Kommunstyrelsen har genom länsstyrelsens beslut 910927 fått befogenhet att bilda naturreservat. Planeringsutskottet har 920909 ställt sig positivt till att Klampenborg avsätts som kommunalt naturreservat. En skötselplan som ligger till grund för reservatsbeslutet skulle utarbetas och ekonomiska konsekvenser redovisas.

Planeringsenheten har nu tagit fram erforderligt underlag för reservatbildandet som sammanställts i SKÖTSELPLAN FÖR KLAMPENBORGS NATURRESERVAT (bifogas). Skötselplanen har varit på remiss och föreligger nu i slutlig version. Mark- och exploateringsavdelningen vid stadsbyggnadskontoret har gjort en sammanställning av kostnader för bildande och skötsel av reservatet. (bifogas)

Reservatet bildas genom att skötselplanen fastställs.

Skötselplanens innehåll är i korthet följande:

Del I Allmän beskrivning och fakta

administrativa data, grund för beslutet, föreskrifter samt beskrivning av befintliga förhållanden.

Del II Plandel

innehåller beskrivning gällande markanvändning och skötsel, anordningar för allmänheten sam tillsyn och förvaltning.

Beslut om att fastställa skötselplanen åligger enligt delegationen kommunstyrelsen. Beslutets innebörd i detalj framgår av skötselplanen. Sammanfattningsvis ingår följande i beslutet:

- . avgränsning av reservatet
- . ändamålet med reservatsförordnandet
- . föreskrifter om inskränkningar i markägarens förfoganderätt samt dennes förpliktelser att tåla visst intrång
- . föreskrifter för allmänheten
- . utseende av naturvårdsförvaltare
- . föreskrifter rörande tillsyn och förvaltning av reservatet

I en separat bilaga redovisas kostnader i samband med bildandet och skötseln av reservatet. Denna redovisning ingår inte i beslutet att bilda Klampenborgs naturreservat och omfattas därför av ett särskilt beslut gällande ekonomin.

Den totala kostnaden för iståndsättningen uppgår till ca 255 tkr och föreslås finansieras med dels 50 tkr från Hedbergiska fonden, dels 100 tkr från redan budgeterade medel till Strandprojektet. För resterande medel ca 105 tkr saknas finansiering.

Den årliga driftskostnaden, 15 tkr, föreslås täckas genom att Stadsbyggnadskontorets ram ökas med detta belopp och att medlen disponeras genom årliga bidrag från Hedbergiska fonden.

Med hänvisning till ovanstående föreslår planeringsenheten samt mark- och exploateringsavdelningen att planeringsutskottet föreslår kommunstyrelsen

att fastställa skötselplan för Klampenborgs naturreservat och därigenom beslutar att Klampenborg, fastigheten Hamn 1:13, Njurunda socken, Sundsvalls kommun, skall med stöd av 7 § naturvårdslagen avsättas som naturreservat

att iståndsättningskostnaderna finansieras dels genom ett bidrag om 50 tkr från Hedbergiska fonden, dels genom redan budgeterade medel till Strandprojektet 100 tkr

att ta ställning till hur resterande kostnader om 105 tkr skall finansieras.

att de årliga driftkostnaderna, 15 tkr, finansieras genom årliga bidrag från Hedbergiska fonden och att Stadsbyggnadskontorets ram utökas med detta belopp.

Planeringsenheten

Mark- och Expl.avdelningen

Mats Henriksson *Daniel Jasek* *Ake Henriksson*

Mats Henriksson

Daniel Jasek

Ake Henriksson

Kostnadsberäkning Klampenborgs naturreservat

A. Istandsättning

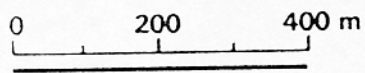
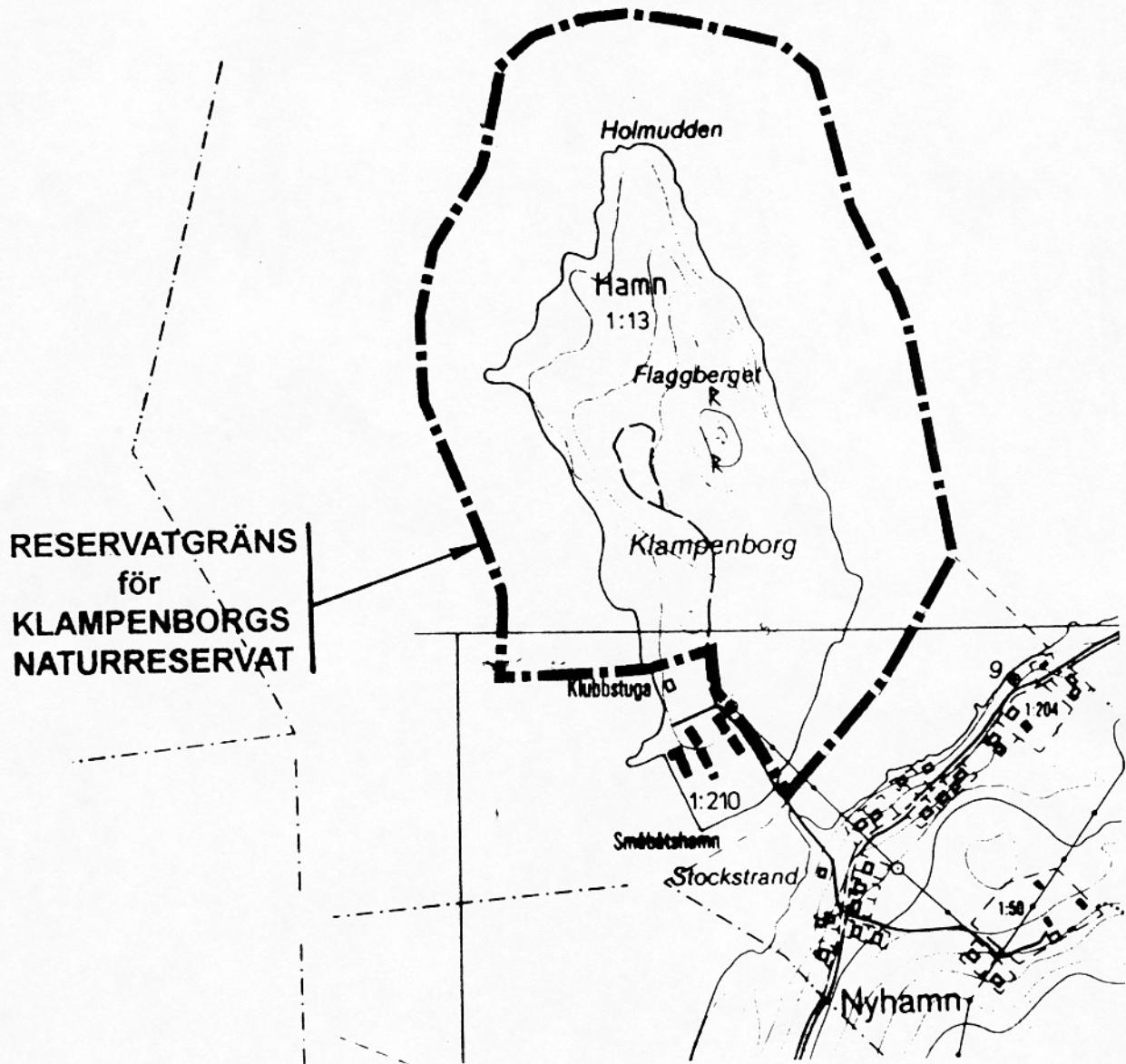
- Rivning byggnader inkl återställning	80.000:- inkl moms
- Istandsättningsbidrag till Klampenborgföreningen inkluderar första städning, avverkning kring fornminne (90 dg) + anläggande av parkering	100.000:-
- Hyra av läsbar sopcontainer	8.000:-
- Uppsättande av vägbom	5.000:-
- Reservats- och informationsskylt	3.000:- inkl moms
- Uppmärkning reservatsgräns 400 m	300:-
- Iordningställande av geologistig inkl 3 st grillplatser	6.000:-
- Uppmärkning av fornminne utföres och bekostas av Länsmuseum	0:-
- Sittbänkar 4 st	1.000:-
- Toa-anläggning	25.000:- inkl moms
- Vedförråd	3.000:- inkl moms
- Bygglovavgifter (toa, vedförråd, parkering)	2.900:-
- Oförutsett	<u>20.000:-</u>
Totalt	254.200:-

B. Årlig driftkostnad

- Årlig skötsel enl. skötselplan, föreningsbidrag inkl. årlig städning, slätter, städning av toa- anläggning, frakt av ved m m	10.000:-
- Hyra av låsbar sopcontainer 1 ggr/år	800:-
- Latrintömning inkl sophämtning	1.000:- inkl moms
- Vägunderhåll (hyvling 1 ggr/år, slitlager 60 ton/5:e år)	2.000:- inkl moms
- Oförutsett	<u>1.200:-</u>
Totalt	15.000:-

STADSBYGGNADSKONTORET
Mark- och exploateringsavdelningen

Greger Örjestål

Skala 1:10 000

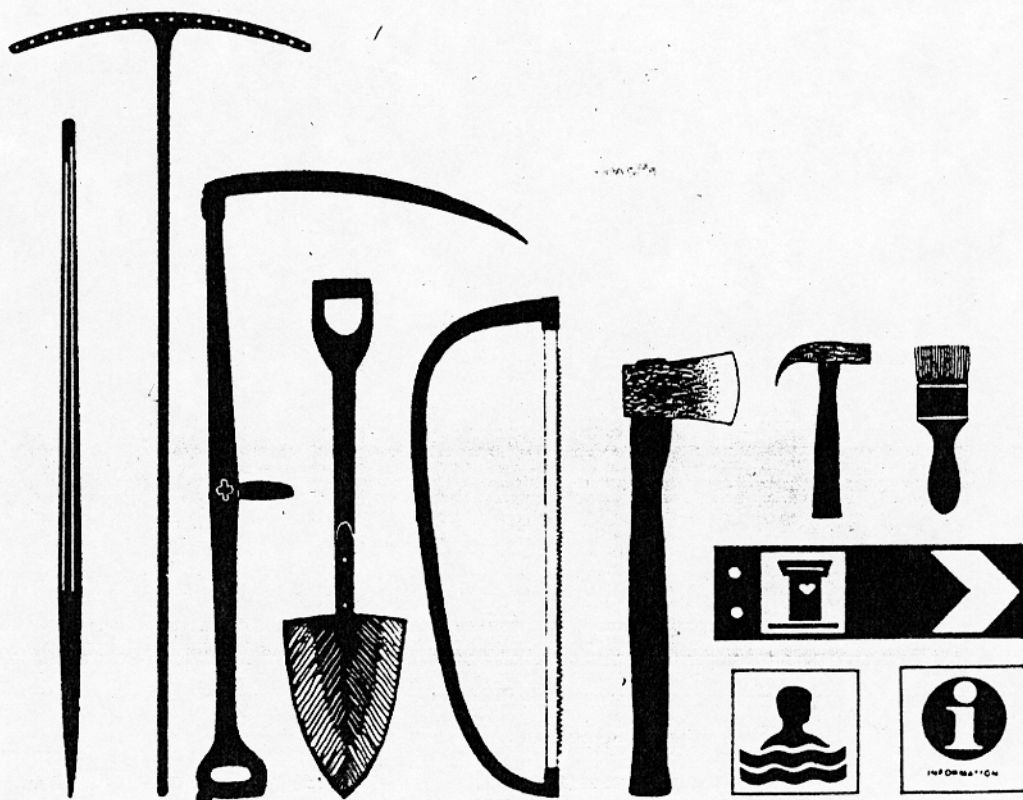

88. 88. 08

231-4626-93

SKÖTSELPLAN

KLAMPENBORGS
NATURRESERVAT

Sundsvalls kommun

INNEHÅLL

1. FÖRORD
2. ADMINISTRATIVA UPPGIFTER
3. BESLUT OM NATURRESERVAT
 - 3.1 Bakgrund
 - 3.2 Beslut
 - 3.3 Ändamål med reservatet
 - 3.4 Reservatföreskrifter
4. BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN
 - 4.1 Geologi
 - 4.2 Naturtyper
 - 4.3 Kulturhistoria
 - 4.4 Markanvändning
- PLANDEL
5. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK
 - 5.1 Övergripande mål
 - 5.2 Riktlinjer för skötsel
6. ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIV
7. TILLSYN
8. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER
9. NATURVÅRDSFÖRVALTNING AV RESERVATET

1. FÖRORD

År 1987 gjordes ändring i Naturvårdslagen som gör det möjligt för kommunen att på egen hand bilda naturreservat och naturvårdsområden. För att få utnyttja denna möjlighet begärde Sundsvalls kommun hos länsstyrelsen delegation för att själv kunna tillämpa naturvårdslagen för detta ändamål. Fr.o.m 1991 har kommunstyrelsen rätt att avsätta områden av kommunalt naturvårdsintresse som naturreservat eller naturvårdsområden.

Föreliggande dokument innehåller beslut om bildandet av Klampenborgs naturreservat samt skötselplan för reservatet. Klampenborg är det första området i Sundsvalls kommun där kommunstyrelsen utnyttjar länsstyrelsens delegation om reservatsbildandet.

2. KLAMPENBORGS NATURRESERVAT ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

* Namn	Klampenborgs naturreservat
* Kommun	Sundsvall
* Socken	Njurunda
* Kartblad	Ekonomisk karta Svartvik 17H:25 Topografisk karta 17 SO
* Läge	I Svartviksfjärden ca 3 km norr om Kvissleby och 1 km norr om Essvik
* Fastighet	Hamn 1:13
* Markägare	Sundsvalls kommun
* Areal	25 ha (landyta)
* Naturvårdsförvaltare	Sundsvalls kommun genom Mark- och exploateringsavdelningen
* Objekt nummer	22 02 0059
* Övrigt	SNB fritidshamn ingår <u>inte</u> i reservatet

3. BESLUT OM NATURRESERVAT

3.1 BAKGRUND

I översiktsplanen för Sundsvalls kommun 1990 markeras Klampenborg som större naturområde av reservatklass med hänsyn till naturskydd och rekreation. Klampenborgs (eller Därholmens - som ön också kallas) natur-, kultur- och rekreationsvärden har uppmärksammats även i många andra sammanhang. Öns läge i Svartviksfjärden, områdets natur med bl a lövskog med ädellövträd och lundvegetation, intressant geologi och fågelliv samt öns kulturhistoria som satte sin prägel på området gör Klampenborg till ett mycket skyddsvärt kommunalt naturvårdsobjekt.

3.2 BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen beslutar kommunstyrelsen att Klampenborg, fastigheten Hamn 1:13, Njurunda socken, Sundsvalls kommun skall avsättas som naturreservat.

Reservatet omfattar ca 25 ha landyta samt ett ca 39 ha stort vattenområde och markeras på en till beslutet hörande karta.

3.3 ÄNDAMÅL MED RESERVATET

Det huvudsakliga ändamålet med naturreservatet är att

- * bevara områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden och skydda området mot all verksamhet som kan strida mot bevarandeintressena
- * möjliggöra för allmänheten att vid besök i området kunna ta del av Klampenborgs natur- och kulturvärden samt att med enkla medel underlätta allmänhetens framkomlighet, orientering och trivsel.

3.4 RESERVATFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar kommunstyrelsen med stöd av 8, 9, 10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheten inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form
- anordna upplag eller göra utfyllningar
- dra fram permanent mark- eller luftledning
- uppföra helt ny byggnad eller anläggning eller utföra till- eller påbyggnad av befintlig byggnad eller anläggning
- uppsätta stängsel eller eljest vidtagna åtgärder som hindrar eller försvårar allmänhetens möjligheter att nyttja området för rörligt friluftsliv
- utan kommunens tillstånd uppsätta skyltar, anlägga bryggor eller liknande anordning
- dika eller dämna
- avverka, röja eller på annat sätt göra åverkan på levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet utan förvaltarens tillstånd
- gödsla, kalka eller använda kemiska bekämpningsmedel
- inplantera växter eller djur
- jaga
- anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar

Föreskrifterna utgör inget hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som närmare anges i bifogade skötselplan.

B. Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägarens och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägaren och innehavare av särskild rätt till marken skall tåla att åtgärder vidtas inom området som framgår av till detta beslut fogade skötselplan.

C. Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- göra åverkan på mark och växtlighet t ex genom att uppgräva växter, fälla träd eller på annat sätt skada träd och buskar
- vidta åtgärder som kan verka störande på djurlivet
- bortföra stenar från stranden

I övrigt erinras om de förbud som allmänt gäller, varvid här kan nämnas förbud mot att

- olovligen av växande träd taga ris, gren, näver, bark, löv m m (12 kap 2 § brottsbalken)
- skräpa ned i naturen med plåt, plast, glas, papper, avfall eller annat (23 § naturvårdslagen)
- framföra motordrivet fordon utan tillstånd från förvaltaren eller dennes ombud. (Gäller även snöskoter, mopeder, motorcyklar och terränggående motorfordon)
- tälta (utom på särskilt anvisade platser efter samråd med förvaltaren)
- göra upp eld (annat än på särskilt anvisad plats).

D. Bestämmelser jämlikt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltning

a) syftet med vård och förvaltning

Naturreservatet skall vårdas med avsikt att låta vegetationen utvecklas helt fritt.

b) skötselplan

Kommunen meddelar föreskrifter om vården genom att fastställa bifogad skötselplan. Inom ramen för skötselplanen kan kommunen fortlöpande meddela direktiv om förvaltningen.

c) utmärkning

Naturreservatet skall utmärkas i enlighet med av naturvårdsverket utfärdade anvisningar.

d) förvaltare

Klampenborgs naturreservat skall förvaltas av Sundsvalls kommun genom Mark- och exploateringsavdelningen vid Stadsbyggnadskontoret.

Föreliggande skötselplan har utarbetats vid planeringsenheten, Sundsvalls kommun, ansvarig tjänsteman Daniel Jasek och i samråd med Klampenborgsföreningen. Andra personer som har deltagit i arbetet har varit: Greger Örjestål, mark- och exploateringsavdelningen vid SBK, CG Zeipel vid planeringsenheten samt studerande Åsa Ödman och Gisela Sahländer.

4. BESKRIVNING

4.1 GEOLOGI

Klampenborgs berggrund är unik, granittypen finns bara på tre ställen i landet. Den består av grovporfyriska tavelformade mikroögon av cirka 3-7 millimeters bredd. Granitens plagioklasögon av fältspat förekommer i två färger: grått och ljusrosa. Dessutom innesluter graniten andra mineral, som kvarts, plagioklas och biotit.

Graniten avgränsas söderut av en gråvackegnejs.

Från alnövulkanismen härstammar unika kalkgångar.

En stor rikedom av barlaststenar, snäckor och fossil har fraktats till ön med skepp från medelhavsländerna. Dessutom har inlandsisen fraktat dit stora stenblock av olika bergarter.

Lätthittade är bland andra kalksten, flinta, svart och grå porfyr, härnögranit och obsidian.

4.2 KLAMPENBORGS NATURTYPER

Klampenborg täcks till största delen av lövskog. Många ädellövträd planterades under sågverksepoken och har nu förvildats. I den igenväxande skogen trivs många fågelarter, däribland en del ovanliga såsom näktergal, rosenfink och mindre hackspett.

Ett naturskogsliknande utseende hos ädellövskogen är avgörande för vissa fågelarters existens. De många trädarterna gör också området intressant, då fåglar och insekter kan vara bundna till vissa arter. Så här långt norrut är det ovanligt med ädellövskog av den här typen.

På ön finns också öppen mark, som tidigare varit betad men som nu är under igenväxning.

De hållmarker och klippor som finns på ön ger den ytterligare naturtyper.

Den norra delen av ön är barrskogsdominerande.

Jordmånen är rik, och dessutom kalkhaltig på vissa ställen.

DE MEST FRAMTRÄDANDE VÄXTSAMHÄLLENA PÅ KLAMPENBORG

Här följer en kort beskrivning av några växtsamhällen.

ÄDELLÖVSKOGEN

Ädellövsbogen utgörs till större delen av lönn och alm, som planterades när ön bebyggdes men som numera sprider sig själva. Detta kan lätt ses genom att små plantor växer upp under träden.

Skuggtåliga växter såsom ormbunkar trivs där lövtaket är tätt. I gläntorna växer många kultiverade växter, till exempel toppklockor, äppelträd och vinbärsbuskar.

Nejlikrot, en skuggtålig art som gynnas av igenväxning, är en frekvent växt på ön.

LÖVSKOGEN I ÖVRIGT

Träden i lövsbogen är främst björk, rönn, sälg och al. Gråalen finns som en så kallad albård runt nästan hela ön. Det beror på att den lever i symbios med kvävefixerande bakterier. På så sätt klarar alen av den kvävefattiga marken som nyss uppstigit ur havet och knappt har hunnit kolonialiseras av växter.

Alens förna ger en god och kväverik miljö, en bra grogrund för andra växter. Numera kan man se det som täta bestånd av de kvävegynnade hallonen och brännässlorna. Dessa arter trivs naturligtvis också där människan har "gödslat" marken med exkrementer eller hushållsavfall.

Vitsippor och stjärnblommor hör lövsbogen till. Där den har varit betad dominerar olika gräs, men man kan även hitta rödblåra och teveronika.

STRANDEN

Stranden är en ogästvänlig plats för de flesta växter eftersom den ringa näringstillgången i kombination med påverkan från is och vågor ställer speciella krav på de växter som växer här. Dessa har emellertid svårt att konkurrera på andra ställen. Exempel på strandväxter är: starr, tåg, fackelblomster, strandråg och mårör.

BLÅBÄRSGRANSKOGEN

I tät granskog trivs nästan inget annat än harsyra eftersom så lite ljus tränger ner. Så fort granarna glesnar så träder dock blåbärsriset in, ofta med en fin matsvampsflo-
ra att tillgå på höstarna.

Här kan man också hitta ängskovall, kruståtel och vårfry-
le. De två senaste sprider ut sig vid kalhyggen, men några
sådana behöver vi inte beskåda på Klampenborg.

Blåbärsgranskogen har också ett värdefullt lövinslag av
rönn.

ÄNGEN

Den öppna marken domineras nu av högt växande gräs. Detta,
till exempel hundäxing är konkurrenskraftigt och tar lätt
över då man slutar hävda marken. Det skuggar lägre växter
som, om de inte är skuggtåliga, så småningom försvinner.

Klöver och andra ärtväxter, till exempel käringtand och
humleusern som vi hittar på ängsmarken har, tillsammans
med hundäxing, ofta såtts in som vallväxter.

Kattfot hittade vi på hållmark nära betad mark. Det kan
tänkas att denna betesgynnade växt har trängts undan av
gräset.

Blåklocka, timotej och rödven är andra arter som vi ofta
ser på betad eller före detta betad mark.

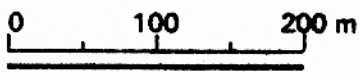
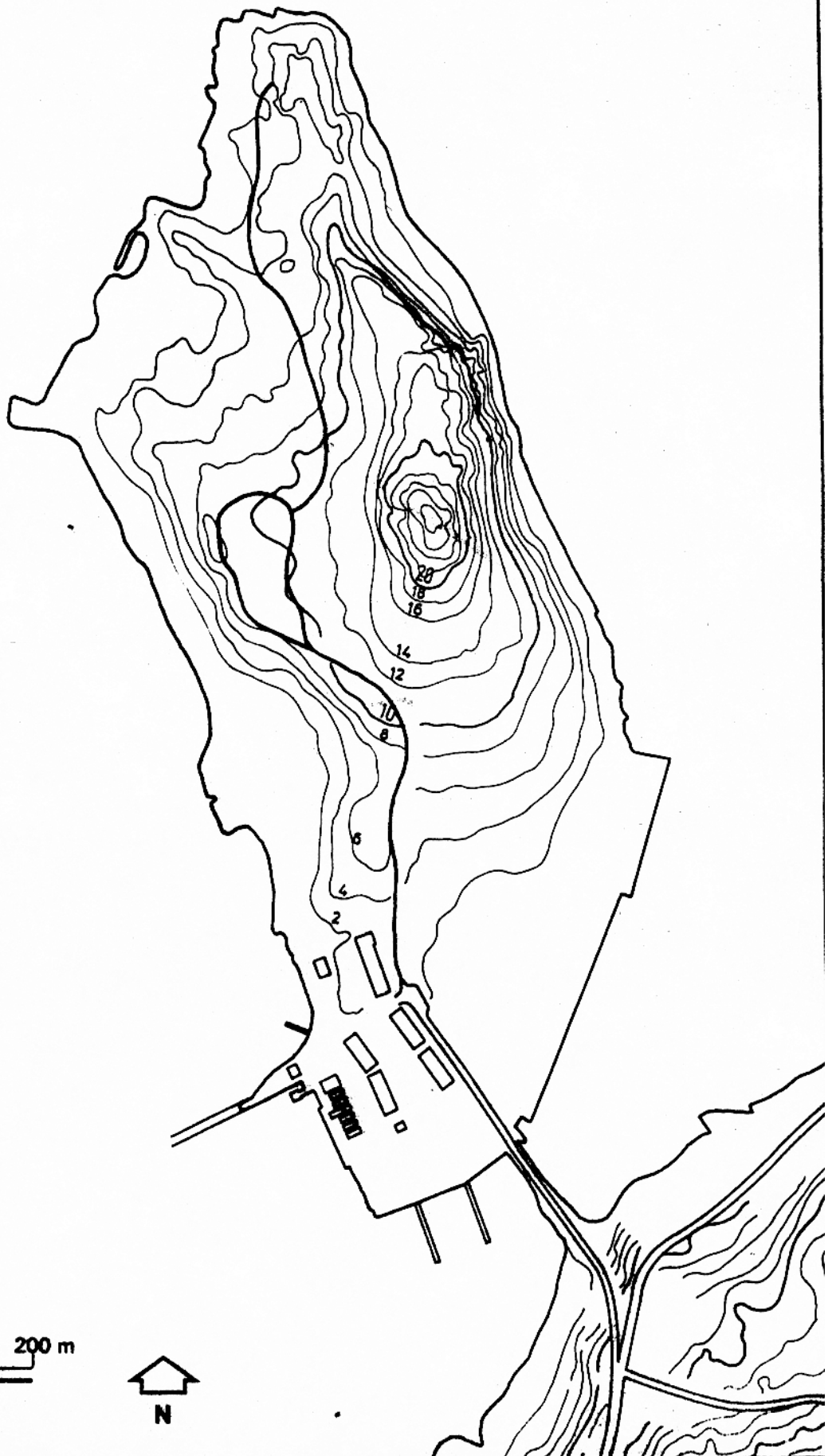
VEGETATION

- 1 ÄDELLÖVSKOG } 11
- 2 LÖVSKOG (och lövdominerad skog) }
- 3 BARRSKOG (och barrträdsdominerad) 3,5
- 4 ÄNGS- OCH HAGMARK 5 ha
- 5 ÖVRIG ÖPPEN MARK 4
hällmark, strand

0 100 200 m
Skala 1:5 000

TOPOGRAFI

Skala 1:5 000

4.3 EN LITEN KULTURHISTORISK RAPSODI

Spår av mänsklig aktivitet finns från i tiden vitt skilda epoker. Först är det vissa forntida lämningar, som till del skulle kunna vara så gamla som ungefär 2000 år - det vill säga från tidig järnålder. Sedan är det ett stort hopp i tiden fram till sågverksepoken på 1800-talet. Från 1900-talet har vi först försvarsmaktens bidrag och sedan från sen tid en hamnanläggning för fritidsbåtar. Denna historiska rapsodi avrundas med ett stycke "ohänd" historia - saker som planerades men som aldrig kom att omsättas i praktisk verklighet.

Fornlämningar.

Sannolikt äldst av fornlämningarna är ett stenröse beläget på Flaggbergets krön - 25 meter över havsytan. Röset är 12 meter i diameter och 0,5 meter högt. Röset är omplockat och gropigt. Stora mängder sten har kastats ut längs omgivande bergssidor och därför finns det skäl att tro att röset från början var ganska stort.

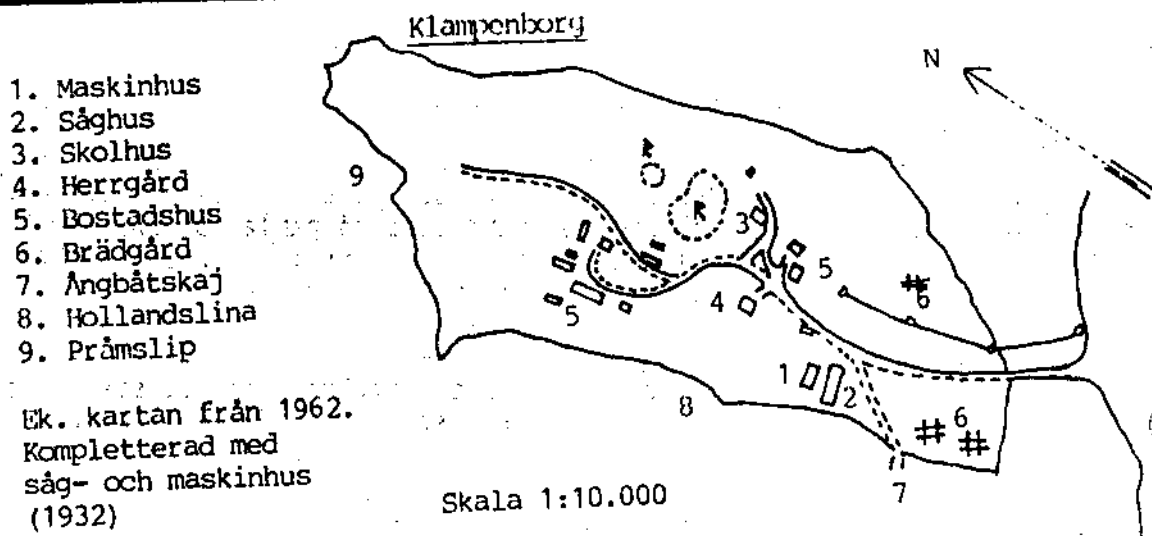
På Flaggbergets södra sida på omkring 20 meters höjd över havet finns ett gravfält med fyra högar och sju stensättningar inom ett 100x70 meter stort område. En del av dessa fornlämningar är svårt skadade och svåra att identifiera.

(Källa: Fornlämningsinventering 1987.)

Sågverksepoken.

"Dårholmen inköptes 1864 av Bing och Hedberg, som 1868 anlade en ångsåg. 1882 bildades A P Hedbergs AB och J A Hedberg övertog rörelsen efter broderns död. J A H byggde den s k sommarvillan på Klampenborg. (Samme man byggde även "Hedbergska huset" i Sundsvall.) Tunadals AB köpte in sågen 1898 och byggde ut den. När bolaget likviderades 1917 övertog Svartviks AB industrialläggningarna och drev sågen på Klampenborg till 1932. Ön såldes till Njurunda kommun den 8 november 1973.

På Klampenborg byggdes ett helt samhälle upp kring sågen. Man hade egen skola och hushållsförening. Idag är samtliga byggnader från sågverksepoken rivna. Kajer, fundament, grunder, gamla jordkällare och en flaggstång skvallrar om vad som varit. Parken kring Hedbergs sommarvilla är en lummig lövskog. En småbåtshamn har anlagts på den sydvästra delen av ön."

(Källa: Industriminnen i Västernorrland, Del 1. En inventering 1977-78. Sundsvalls museum.)

Öns hus rymde som mest 400 personer. Runt 1960 flyttade de sista bofasta därifrån, därefter jämnades alla byggnader med marken och grunderna fylldes igen.

(Källa: Antecknat av inventerarna år 1992.)

Spår från 1900-talet.

Under 1940-talet byggde försvarsmakten en anläggning på öns nordligaste udde, Holmudden. Den används inte längre. Vad den består av och föreslagna åtgärder för att undanröja olycksrisker beskrivs i ett avsnitt längre fram.

På 1970-talet byggdes det en hamnanläggning för fritidsbåtar på södra delen av ön av Sundsvall-Njurunda Båtklubb. Den delen av ön kommer inte att ingå i reservatet.

Sådant som planerades för Klampenborg men som inte blev av - öns "ohända" historia.

Det är ju mindre vanligt att man talar om en ort's ohända historia. Begreppet ifråga kanske inte ens existerar men varför skulle man inte kunna använda det någon gång i samband med skrivandet av ort's historik. I Klampenborg's fall är det i vilket fall berättigat att ägna öns ohända historia en del intressé eftersom så många olika projekt-idéer genom åren stöpts utan att sedan bringas till förverkligande. Som tur är - vill man tillägga!

Här ska några oförverkligade idéer räknas upp, som har varit aktuella under 1960-, 1970- och 1980-talen.

1960-tal och 1970-tal. I slutet av 60-talet önskade NCB under den kände politikern och industrimannen Gunnar Hedlund bygga ett pappersbruk i närbelägna Essvik. Om detta hade blivit verklighet vet man inte hur det i sin tur hade påverkat markanvändningen på Klampenborg. SCA ville dock inte släppa in en konkurrent på mark som man behärskade. Den gången blev det istället en etablering i Vallvik för NCB.

I 70-talets början - fortfarande på Njurunda kommuns tid - fanns det intresse från ett finskt företag i livsmedelsbranschen att etablera sig på Klampenborg med någon form av spannmålsförädling.

I slutet av 70-talet - efter kommunsammanslagningen - fanns det långt komna idéer om att bygga ett skeppsvarv här. Eriksbergs varv var engagerat i detta projekt. Det omfattade dels Klampenborg och dels Stockstrand på fastlandet. Viken emellan skulle fyllas med sprängstensmassor. Främre delen av fartygen skulle då byggas här. Akterskeppen skulle byggas i Finland och sedan skulle de färdiga fartygen fogas samman i Stockholm. Det handlade om kanske tusen anställda. Området var tänkt att anslutas till järnväg.

(Källa: Muntliga uppgifter från Stig Bodare, f d kommunstyrelseordförande i Njurunda.)

1970-80-tal. Kring 1970 kom den fysiska riksplaneringen igång på allvar i landet. I den planeringen ingick att man systematiskt med länsstyrelsernas hjälp studerade kusterna landet runt för att finna möjliga lägen för olika slags tung industri. Ett antal sådana möjliga platser pekades ut i länet. I Sundsvalls kommun figurerade både Galtström och norra delen av Essvikshalvön inklusive Klampenborg. Efter en slutgällring blev det senare området kvar och kom också att redovisas som ett "riksintresse" i kommunens översiktsplan - antagen 1984.

När översiktsplanen sedan skulle ses över, efter införandet av den nya plan- och bygglagen i slutet av 1980-talet, visade det sig att detta riksintresseområde ej längre fanns kvar!

1990-tal. I skrivande stund - i april 1993 - finns ej längre några kända industriella ambitioner riktade mot Klampenborg. Gällande översiktsplan, ÖPL 90, redovisar området som "N = Större naturområde av reservatsklass m h t naturskydd och rekreation". Nästa gång området redovisas i en kommunal översiktsplan är beteckningen förhoppningsvis ändrad till "N = Gällande naturreservat".

§ 88

Dnr 292/93 265

BILDANDE AV KLAMPENBORGS NATURRESERVAT

Kommunstyrelsekontorets planeringsenhet har jämte skrivelse 1993-05-17 överlämnat förslag till skötselplan för "Klampenborgs naturreservat". Till planen har även fogats en av stadsbyggnadskontorets mark- och exploateringsavdelning upprättad sammanställning över kostnader för bildande och skötsel av reservatet. Formellt bildas naturreservatet genom kommunstyrelsens fastställelse av skötselplanen.

Planeringsutskottet har 1993-05-26 tillstyrkt förslaget och att iståndsättningskostnaderna, beräknade till 255.000 kronor, finansieras med 50.000 kronor från Hedbergiska fonden och 100.000 kronor genom redan budgeterade medel till Strandprojektet. Finansieringen av resterande medel har hänskjutits till kommunstyrelsen för ställningstagande. De årliga driftkostnaderna, beräknade till 15.000 kronor, finansieras genom årliga bidrag från Hedbergiska fonden och att stadsbyggnadskontorets budgettram utökas med detta belopp.

Kommunstyrelsen beslutar enligt finansutskottets förslag 1993-06-01 § 134

att fastställa upprättat förslag till skötselplan för Klampenborgs naturreservat och därigenom besluta att Klampenborg, fastigheten Hamn 1:13, Njurunda socken, Sundsvalls kommun, skall med stöd av 7 § naturvårdslagen avsättas som naturreservat; samt

att de årliga driftkostnaderna, 15.000 kronor, får finansieras genom årliga bidrag från Hedbergiska fonden och att stadsbyggnadskontorets budgettram utökas med detta belopp.

Kommunstyrelsen föreslår dessutom kommunfullmäktige besluta

att anvisa kommunstyrelsen ett anslag på 255.000 kronor för iståndsättningskostnaderna vid bildande av Klampenborgs naturreservat; samt

att anslaget skall täckas dels genom ett bidrag på 50.000 kronor från Hedbergiska fonden dels genom redan budgeterade medel till Strandprojektet, 100.000 kronor, och dels 105.000 kronor av medel till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov.

4.4 MARKANVÄNDNING IDAG

Karta över naturtyper visar att Klampenborg till största delen är skogsbevuxen och att lövskogen dominerar. Vidare förekommer mindre områden med öppen mark. Sedan bebyggelsen försvann från ön 1963-67 (bebyggelsen revs och husgrunder avlägsnades) har växtligheten fått utveckla sig fritt i stort sett utan några större skötselinsatser. Följden blev att naturen har utvecklat sig relativt ostört, lövskogen har fått karaktär av naturskog med inslag av vild lundflor och ett rikt fågelliv. Den öppna marken har börjat växa igen.

Det finns två fasta anläggningar på Klampenborg: en fritidshamn tillhörande SNB (Sundsvall-Njurunda Båtklubb) som ligger i Klampenborgs sydligaste del (hamnområdet ingår inte i reservatet) samt försvarets värnanläggning på öns nordligaste udde, Holmudden. Försvarsanläggningen används numera inte. Den skall ingå i reservatet och vissa åtgärder måste vidtas för att förebygga olycksriskerna. Se vidare under kap 5.

Längs en del av öns östra strand utmed den gamla förfallna pålkajen, finns ett antal mindre sjöbodar, några i gott skick och några i dåligt skick. Bodarna uppfördes i början av 1960-talet av husbehovsfiskande arbetare på Essviks sulfitfabrik efter muntliga löften av fabriksledningen.

De bodar som nyttjas och är i gott skick bör få vara kvar. Rättigheten att få ha kvar sin bod bör då regleras via nyttjanderättsavtal, där krav kan ställas på bodägaren avseende byggnadens skick och skötseln av intilliggande mark.

Övergivna bodar bör rivas.

Den fina naturen på Klampenborg har gjort ön till ett attraktivt utflyktsmål. Folk som kommer till Klampenborg är både människor med specialintressen som t ex fågel-, växt- eller geologiintresserade, och människor som söker avkoppling i naturen, promenad vid stranden eller kanske en fin plats för picknick. Det finns ett nät av småvägar och stigar på ön samt några spontant anordnade eld- och sittplatser. Småvägarna är framkomliga för biltrafik. Man kan parkera vid båtklubben där ett flertal biluppställningsplatser finns. Många kör längre in på ön och ställer av bilen lite varstans intill småvägarna. Idag finns det ingen orienteringskarta eller informationstavla uppsatt.

PLANDEL

5. DISPOSITION OCH SKÖTSEL

5.1 ÖVERGRIPANDE MÅL

Ändamålet med reservatet är att bevara området natur-, kultur- och rekreationsvärden samt möjliggöra allmänhetens utnyttjande av Klampenborgs kvalitéer som (kommunalt) natur- och rekreativområde.

5.2 RIKTLINJER FÖR SKÖTSEL

Öppen mark

Målet med skötseln skall vara att bibehålla de öppna delarna av landskapet på ön. Markens öppethållande skall helst hävdas genom bete. De praktiska förutsättningarna får bestämma den eventuella omfattningen av betet, betesdjur, detaljer kring inhägnad m m. Kommunen som markägare skall stödja eventuella försök till öppethållande genom bete.

Alternativskötsel är årlig slåtter. Denna ombesörjes av naturvårdsförvaltaren som ser till att åtgärden genomförs. Både utomstående (föreningar, lantbrukare) och kommunens egen personal kan komma ifråga för genomförande.

Skogsmark

Mer än 3/4 av reservatets yta består av skogsmark. Skogen har i stort sett stått orörd under de senare decennierna. Det är bl a denna ostörda utveckling mot naturskog, den stora andelen av lövskog samt förekomst av ädellövträd som står för Klampenborgs naturvårdsvärden.

Målet med skötseln av skogsmark skall vara bibehållande av de naturliga skogsbestånden och en fortsatt utveckling av framförallt lövskogen mot naturskog.

Det är viktigt att yngre träd får finnas kvar, dels för att ädellövskogen inte ska dö ut och dels för att de uppväxande träden ingår i buskskiktet. En variation i ålder och skiktning är förutsättningar för en rik skogsfauna.

För de delar som domineras av barrskog gäller generell samma skötsel mål. Tallskogen som finns på hällmarker lämnas ostörd. Områdena med granskog får också utveckla sig ganska fritt. Man bör dock begränsa granens eventuella spridning på bekostnad av lövskogen. Man bör också gynna lövinblandning i granskogen.

Den enda skötselinsatsen i skogsmark är framröjning av stigar. Detta görs som engångsåtgärd i samband med reservatbildandet och därefter vid behov.

Stränder

Skötsel av stränderna består av städning. Stränderna städas årligen, helst på våren, samt vid behov under resten av året. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att åtgärden genomförs.

Flaggberget

Flaggberget är Klampenborgs högsta "berg", en bergkulle som reser sig knappt 30 m över havet. Från toppen får man fin utsikt över havet och landskapet runtomkring. Området innehåller 2 st fornlämningar: ett stenröse, eller snarare rester av ett sådant ligger på toppen av Flaggberget, ett gravfält ca 100 x 70 m stort ligger vid södra foten av Flaggberget. Det innehåller 11 fornlämningar: 4 högar och 7 stensättningar. Gravfältet är svårt skadat genom påverkan från tidigare verksamhet på ön och är idag svårt att bestämma till sin karaktär. Fältet är idag bevuxet med skog.

En särskild skötselplan upprättas för fornlämningarna genom Riksantikvarieämbetets vårdsektion i samråd med Länsmuséet, men kommunen ansvarar för skötseln. I RAÄ:s skötselplan bör även restaurering av det kraftigt skadade röset på Flaggberget ingå. Länsmuséet ombesörjer skyltning av fornlämningarna.

F.d. Herrgårdsparken

Kring platsen där det tidigare låg en herrgård finns idag ett trädbestånd som innehåller många i våra breddgrader mindre vanliga lövträd såsom hästkastanj, alm, lind m fl. Det är fråga om fina fullvuxna träd som planterades i dåvarande herrgårdsparken.

Skötseln av denna del ska inrikta sig på att framhäva dessa träd. Vissa träd märks med namnskyltar.

Holmudden

Försvarets anläggning kom till under 1940-talet och den togs ur drift för ett antal år sedan. Anläggningen består av ett antal skyttevärn, kanonvärn, kanonvärn inkl skyddsrum, pjäsplats och taggträdsförråd. Området är inhägnat med ett trädstängsel i dåligt skick. Försvaret

har för avsikt att senast juni 1993 avveckla anläggningen och tanken är att åtgärder ska utföras så att olycksrisken undanröjs för besökande till reservatet enligt följande:

- Värnluckor och trätak samt träväggar tas bort
- Utskjutande järnbalkar - stag och liknande tas bort
- Eventuella "djupa" värn som är vattenfyllda fylls igen.
- Vinkel- och armeringsjärn samt ståltrådsnät tas bort vid pjäsplats.
- Dörrar, luckor, vinkel- och armeringsjärn och överbyggnad vid kanonvärn intill skyddsrum tas bort. Räcke sätts upp vid schaktöppning.
- Nedgångar 3 st till kanonvärn gjuts igen, samt schakt vid norra nedgången fylls med sand så att slänt erhålles.
- Två st taggtrådsförråd utanför inhägnat område tas bort
- Stängsel runt området och telefonledning till området tas bort
- Allmän uppstädning av området.

6. ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIV

- * En bilparkering anordnas vid infartsvägen intill båthamnen.
- * En vägbom sätts upp för att begränsa biltrafiken i reservatet. Bommen låses upp i samband med olika arrangemang som kräver tillträde till reservatets centrala delar. Nyckelutlåning ombesörjes av förvaltaren och/eller av denne anvisade ombud i trakten.
- * En toalett anordnas vid parkeringen
- * Informationstavlor om reservatet sätts upp.
- * Stigar och eldstäder, grillplatser förbättras resp anläggs enligt bifogad karta (här ingår även uppmärkning av geologistigen).
- * Övrigt: papperskorgar sätts upp vid entréparkeringen.
- * Renhållning m m. Anordningar för friluftsliv skall ses över/städas vår och höst samt när behovet påkallas. Papperskorgar vid parkeringsplatsen skall tömmas fortlöpande under sommarhalvåret.
- * Folder skall tas fram och finnas tillgänglig för allmänheten.

7. TILLSYN

För tillsyn av reservatet svarar Sundsvalls kommun genom mark- och exploateringsavdelningen vid stadsbyggnadskontoret.

Möjligheter att samarbeta i dessa frågor med Klampenborg-föreningen finns. Se vidare kap 9.

8. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Reservatförvaltaren ansvarar för att utförda åtgärder noteras och arkiveras.

9. NATURVÅRDSFÖRVALTNING AV RESERVATET

Sundsvalls kommun genom stadsbyggnadskontorets Mark- och exploateringsavdelning utses som förvaltare och tillsynsman. I naturvårdsförvaltningen ingår olika uppgifter som syftar till att säkra, underhålla och utveckla de värden som motiverar skyddet.

Det krävs insatser och åtgärder av två slag:

- * Engångsåtgärder i samband med iordningställande av reservatet.
- * Löpande skötsel och underhåll.

Initialåtgärder

- * Avstädning av hela området
- * Parkeringsplats
- * Toalett vid parkeringen
- * Vägbon
- * Iordningställande/förbättring av stigar och eldstäder, uppmärkning av stigar, uppsättning av informationstavlor och papperskorgar, sittbänkar på lämpliga platser i reservatet
- * Informationstavlor - framställning
- * Iordningställande av försvarets anläggning inkl borttagning av stängsel m m (se 5.2)
- * Iordningställande av geologistigen (se karta)
- * Upprättande av skötselplan för fornlämningar.

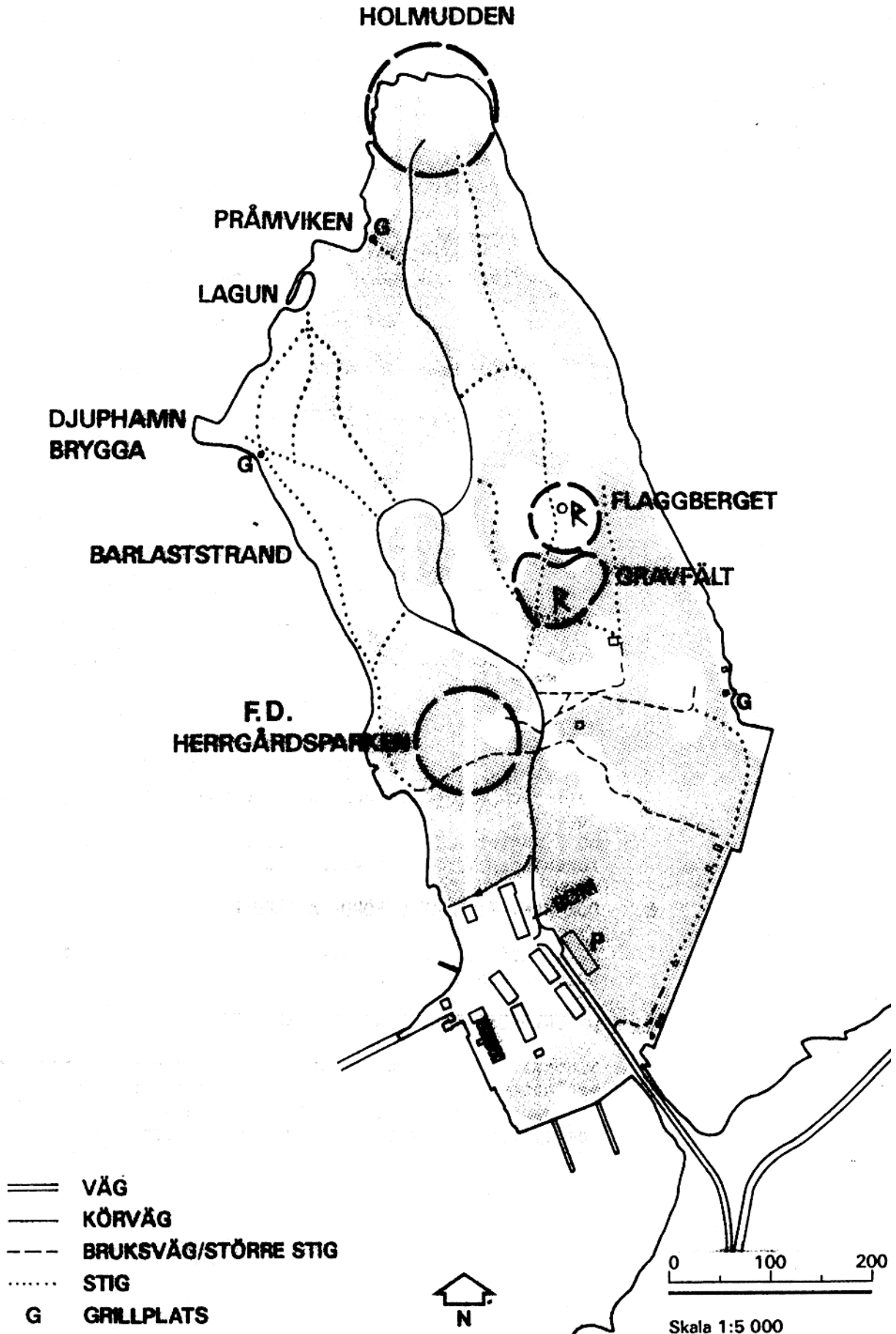
Skötsel av reservatet

Kommunen ansvarar för och ser till att förvaltningen och skötseln av reservatet utförs. Arbetet bedrivs med kommunens personal inkl av kommunen anlitad personal. Flera förvaltningar/avdelningar kan vid behov samverka.

SBK:s mark- och exploateringsavdelning är reservatförvaltare och administrerar skötselekonomin.

Klampenborgsföreningen kommer att engagera sig i bl a skötsel av reservatet. Deras insatser bekostas av kommunens bidrag som beviljas årligen efter ansökan från föreningen.

**TILLGÄNGLIGHET
och MÅLPUNKTER**

KLAMPENBORGS BERGGRUND
 Lösa block och ballaststen

GEOLOGISTIGEN

